Onlinerejse til Tjekkiet og Slovakiet – onsdag den 7. december 2022

PROGRAM

Fra kl. 10.00 til 11.00 er linket åbent til at prøve at komme på Zoom-programmet, hvis man ikke har prøvet det før. Hvis det driller, kan du ringe på tlf. 70 26 36 66 og få hjælp fra os.

Fra kl. 13.30 er samme link åbent til, at man kan koble sig på rejsen til løs samtale.

14.00 Velkomst ved DEO's stifter **Finn Ellegaard**.

14.10 Introvideo om Tjekkiet og Slovakiet, deres befolkning, byer og smukke natur med introduktion fra rejsens vært **Zlatko Jovanovic**.

14.25 Zlatko tager os på et lynbesøg i den smukke lille by **Český Krumlov** i det sydvestlige Tjekkiet.

Udsigt over middelalderbyen Český Krumlov i det sydlige Tjekkiet.

14.40 Hvad var **Tjekkoslovakiet** for et land, og hvordan husker man det i dag i Tjekkiet og Slovakiet? Vi møder **Peter Bugge**, der er lektor ved Aarhus Universitet og landets førende forsker i Tjekkiets og Slovakiets historie og samfund.

15.20 Pause til at strække ben og mulighed for at gense den første halvdel af introvideoen, hvor vi rejser igennem Tjekkiet.

Foto: Moyan Brenn - Flickr

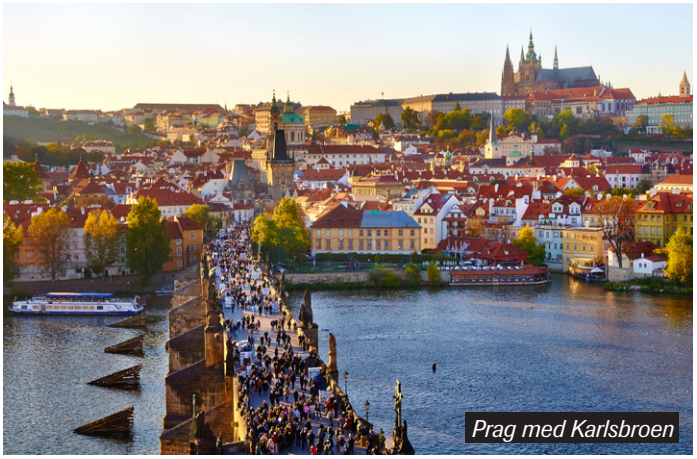

Prag med Karlsbroen

15.30 Så er vi på besøg i **Prag**, hvor vi møder **Johannes Eske Andersen**, der er sendelektor på Karlsuniversitetet i Prag, hvor han bl.a. underviser i dansk på Afdelingen for Skandinaviske studier. Johannes og Zlatko taler om Tjekkiet og Prag, om at undervise i dansk i Tjekkiet, og om livet i Prag.

16.10 Pause til at strække ben og mulighed for at gense den anden halvdel af introvideoen, hvor vi rejser igennem Slovakiet.

16.20 I rejsens sidste time er vi i Slovakiet. Vi møder foredragsholder og fotograf **Henrik Køhler**, som fornyelig har skrevet en artikel om sin rejse i landet til Midtjyllands Avis. Vi hører om Henriks indtryk fra landet og taler med Henrik og Zlatko om Slovakiet.

16.55 Afslutning ved Finn Ellegaard og Zlatko Jovanovic med mulighed for at hilse og sige farvel i plenum.

Jeres rejseleder er **Zlatko Jovanovic,** som er ph.d. i historie og analytiker og rejsechef i DEO. Zlatko har tidligere undervist i Central- og Østeuropas historie på Københavns Universitet.

SJOVE FACTS:

Slovakiet

- Det er gratis at rejse med tog hvis man er under 26, er fultidsstuderende, er enke, eller er over 62 år gammel. Disse vilkår gælder alle mennesker med EU-borgerskab.

Tjekkiet

- Tjekkiet er verdens største fabrikant af vinylplader med ca. 25 millioner plader printet årligt.
- Svampeplukning er mere udbredt i Tjekkiet. Ca 70% af befolkningen deltager i svampesamling mindst én gang om året.
- Hovedstaden Prag er den 5 mest besøgte by i Europa (efter London, Paris, Istanbul, og Rom).

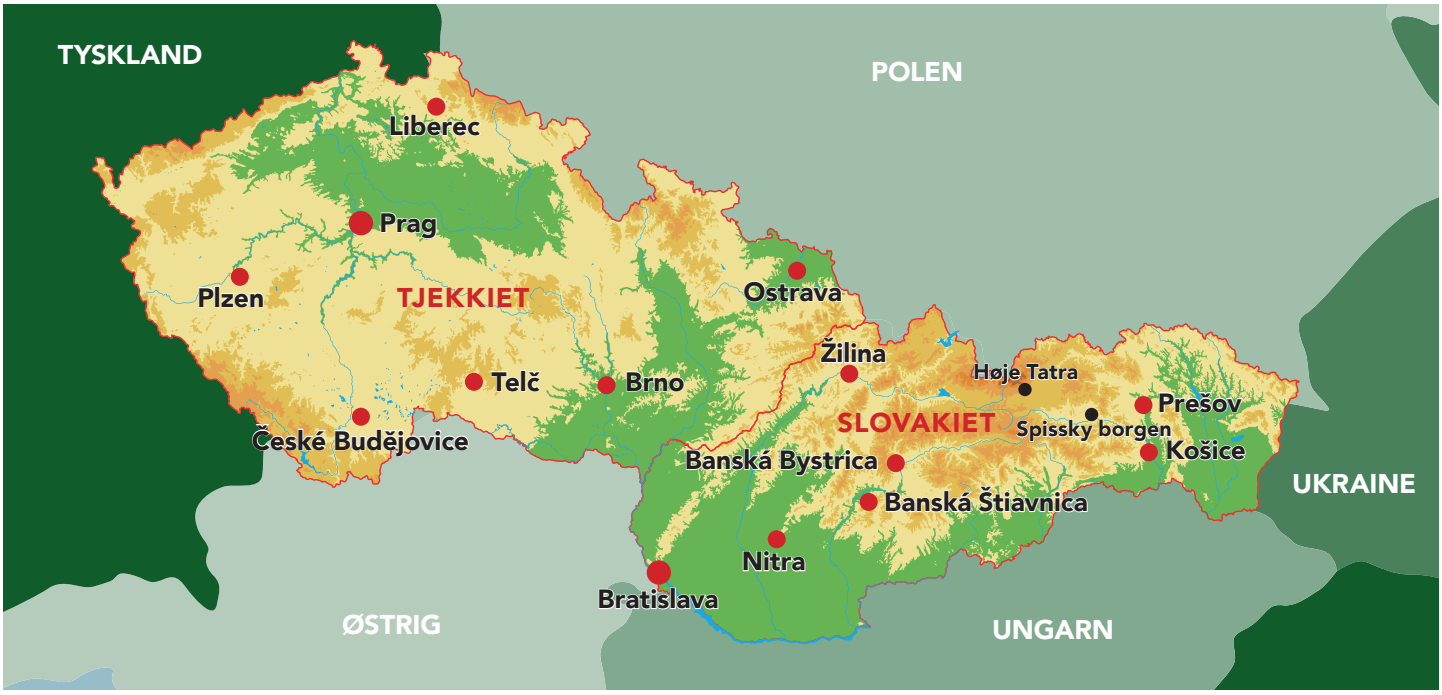

Tjekkiet og Slovakiet i tal

Fælles historie:
De to lande var en statsunion indtil 1993. Sammen hed de to nationer Tjekkoslovakiet. Tjekkoslovakiet blev dannet i 1918 efter at have erklæret sig uafhængig af Kejserriget Østrig-Ungarn, der faldt fra hinanden ved afslutningen af 1. Verdenskrig. Under 2. Verdenskrig blev Tjekkoslovakiet en delvist anerkendt klientstat for Nazi Tyskland. Efter 2. Verdenskrig blev Tjekkoslovakiet igen et selvstændigt land. Fra 1948 til 1989 var Tjekkoslovakiet et kommunistisk land og en del af den Sovjetstyrede Østblok. I 1989 skete fløjlsrevolutionen, som var en fredelig politisk revolution for at skifte systemstyret i Tjekkoslovakiet fra kommunisme til en vestlig form for demokrati.

Fløjlsrevolutionen

Både Slovakiet og Tjekkiet er landelåste lande placeret i Øst- og Centraleuropa.

	Slovakiet	**Tjekkiet**
Areal	49.035 km²	78.871 km²
Geografi	Bakket landskab med bjerge mod nord	Primært lave bakker
Højeste punkt	Bjerget Gerlachovský štít på 2.655 m. ligger i bjergkæden "høje Tatra" tæt på den polske grænse 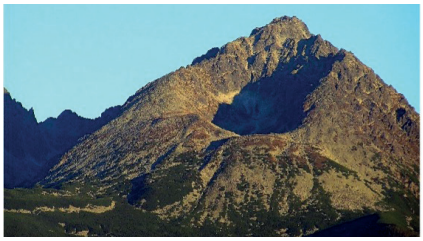	Sněžka bjerget på 1.603 m.
Største byer	Bratislava: 475.503 indbyggere, Košice: 229.040, Prešov: 84.824 Žilina: 82.656, Nitra: 78.489	Prag: 1.313,508 indbyggere, Brno: 377.440, Ostrava: 294.200 Plzeň: 169.033, Liberec: 102.562
Befolkning	5,4 mio.	10,7 mio.
Etnicitet	Slovakker 83,82%, Ungarer 7,75%, Romaer 1,23%	Tjekker 95%, Ukrainere 1,5%, Slovakker 1,1%
Fertilitetsrate	1,5 børn per kvinde (DK: 1,77)	1,71 børn per kvinde (DK: 1,77)
Gennemsnitsalder	41,8 år (DK: 41,9 år)	43,3 år (DK: 41,9 år)
Forventet levealder	78,3 år (DK; 81,7år)	79,5 år (DK; 81,7 år)

Nationalretter

Slovakiet

- Traditionelt måltid: **Bryndzové halušky**. Kogte kartoffeldejsklumper og blød fåreost blandes sammen, og ovenpå drysses lidt røget svinekød, bacon og/eller forårsløg.

  - Til Bryndzové halušky drikkes traditionelt **Žinčica**, en drik lavet af valle fra fåremælk, som man får i processen, når man laver fåreost.
- I Slovakiet drikker man oftest vin eller **slivovice**, en brændevin baseret på blomme.
- Hvis man ikke som størstedelen af slovakkerne foretrækker vin som alkohol, så er mørkt øl også specielt populært i Slovakiet.

Tjekkiet

- Traditionelt måltid: **Vepřo Knedlo Zelo**. Bogstavelig talt: Svin, dumplinger og sauerkraut. Svinekødet langtidsristes i en ovn med løg og hvidløg. Til det færdige kød serverer man sursød kogt sauerkraut og dumplinger lavet af brød eller kartoffel.

- Tjekkerne er meget glade for øl, og er det land, der drikker mest øl per person i verden. Man kan gå på en traditionel pub, en hospoda, hvis man skal have en af tjekkiets favoritøl, pilsner, der stammer fra den tjekkiske by af samme navn, Pilsen. Pilsnerøllen blev opfundet i 1842.

- Svinekød er det mest spiste kød i Tjekkiet, og udgør mere end 50% af kødforbruget.

Sprog

Sproget i Tjekkiet og Slovakiet er meget ens. Ikke desto mindre snakker de to nationer to forskellige sprog: tjekkisk og slovakisk.

Slovakiet

- *Nationalsprog:* Slovakisk er det officielle sprog.
- Ca. 68% af befolkningen kan yderligere snakke mindst to eller flere sprog. Det er ofte tjekkisk og engelsk, der tales som yderligere sprog.
- Selvom tjekkisk og slovakisk har mange ligheder i sin talte form, så er tjekkisk og slovakisk tegnsprog ikke særlig ens.

Tjekkiet

- *Nationalsprog:* Tjekkiet er det officielle sprog i Tjekkiet.
- Engang var tysk et meget udbredt sprog i Tjekkiet, men efter 2. Verdenskrig blev næsten hele den tyske minoritetsbefolkning på 3 millioner tvangsfjernet. Der er derfor meget få tysktalende tjekker i Tjekkiet i dag.

Generelt forstår slovaker og tjekker hinanden, hvis de læser eller lytter til hinanden, men de er ikke selv i stand til at snakke hinandens sprog.

- Grammatikken i det slovakiske sprog er lidt nemmere end i det tjekkiske.
- Slovakisk er efter sigende et 'blødere' sprog.
- Nogle ord i de to sprog udtales og staves ens, men betyder forskellige ting, hvilket kan være årsag til stor frustration.
  - F.eks. horký.
    Slovensk: bitter. *Tjekkisk:* varmt.
  - Eller chudý.
    Slovakisk: tynd. *Tjekkisk:* fattig.

Kultur

Slovakiet

- *Etymologi:* Slovakiet betyder oversat "Slavernes land" (altså folkeslaget, ikke en person som er ejet). Det er dog ikke det eneste land, som oversat hedder dette. Slovenien betyder ca. det samme.
- *Religion:* 55,8% af den slovakiske befolkning betragter dem selv som romansk katolske, 5,3% som lutherske, 1.6% som calvinistiske og 23,8% som ateistiske.
  - Før 2. Verdenskrig boede cirka 90.000 jøder i Slovakiet. I dag er der kun omkring 2.300 jøder tilbage.
  - Slovakiet er desuden det eneste EU-land, som ikke har én eneste moské.
- En sjov juletradition i Slovakiet går ud på, at man lader den karpe, man skal spise juleaften, svømme rundt i familiebadekarret i mindst 1 dag, før den skal tilberedes. Idéen er, at man ved at lade den svømme her, lader den komme af med jord og snavs i dens fordøjelsessystem.

Tjekkiet

- *Etymologi:* På dansk var det originale navn for Tjekkiet Bohemia (hjem af Bolierne). Navnet Tjekkiet kommer fra de tjekkiske ord Čech. Čech er en figur fra en tjekkisk legende, som førte Czech stammen til Bohemia. Selve ordet Čech betyder cirka "et medlem af folket".
- *Religion:* 72% siger at de ikke følger nogen religion. Ca 20% af befolkningen følger en eller anden form for religion. Af de 20% er 7% romansk katolske, 0,3% evangelisk kristne, 5,5% tilhørende en ikke-kristen tro. 9,1% har en tro på noget, men ikke mod nogen specifik religion.

Čech fører Czech stammen til Bohemia

Udvikling, økonomi, og demografi

Allerede mens Tjekkiet og Slovakiet stadig var én stat, var der store udviklingsmæssige forskelle mellem de to regioner. Historisk havde Tyskland og Østrig en stærk påvirkning på den tjekkiske region, mens Ungarn påvirkede den slovakiske. Dette gjorde blandt andet, at tjekkerne hurtigere blev industrialiserede og by-boende end slovakkerne. Denne forskel forblev også under Tjekkoslovakiet (1918-1993).
Tjekkiet klarer sig stadig bedre end Slovakiet rent økonomisk. BNP per indbygger i Tjekkiet var i 2021 26,379$. I Slovakiet var BNP per indbygger i 2021 21.088$.

	Slovakiet	**Tjekkiet**
Nationalvaluta	Slovakiets nationalvaluta er Euroen, som de adopterede i 2009. Før Euroen brugte de den slovakiske koruna.	Den tjekkiske koruna.
Arbejdsløshed	4,9%. Den laveste nogensinde. DK: 4,8%	Den laveste i EU i 2016: 2,4% 2022: 2,47% DK: 4,8%
Indkomst per sektor	64% af Slovakiets økonomi kommer fra servicesektoren. 32% fra industri og 4% fra landbrug. DK: ca. 80% fra servicesektoren, 11% fra industri og 2,5% fra landbrug. Biler udgør 43% af landets totale industrielle produktion. I 2019 producerede Slovakiet 1,1 mio. biler. Dermed er Slovakiet verdens største bilproducent målt per produceret bil per indbygger. 	60% af Tjekkiets økonomi kommer fra servicesektoren. 37,5% fra industri og 2,5% fra landbrug. DK: ca. 80% fra servicesektoren, 11% fra industri og 2,5% fra landbrug. Det største firma i Tjekkiet er Skoda Auto med 33.696 ansatte. Største eksportvarer er computere, bildele og anden teknologi.
Rigdom	Iflg. IMF nummer 47 på listen over verdens rigeste lande. DK: nr. 11	Iflg. IMF nummer 35 på listen over verdens rigeste lande. DK: nr. 11